

145

AD
LOCA SELECTA
E GENES. XII—XXV: 18
SUETHICE VERTENDA
OBSERVATIONES

QUAS
VENIA AMPL. ORD. PHILOS. UPSÅL.

PRÆSIDE

G U S T A V O K N Ö S.

S. TH. DOCT.
LITT. ORIENTAL. PROF. REG. ET ORD.

PRO EXERCITIO

P. P.

THURE ANNERSTEDT
GESTRIC.-HELS.

P. VI.

IN AUDIT. GUST. DIE XIII FEBR. MDCCCXXVIII.

H. A. M. S.

U P S A L I A E
EXCUDEBANT REGIÆ ACADEMIÆ TYPOGRAPHI.

MAXIME REVERENDO

DOMINO PETRO ANNERSTEDT

PAROEC, LAGGA ET ÖSTUNA PAST. ET PRÆP.

Patruo Optimo

S A C R U M

voluit debuit

THURE ANNERSTEDT.

Post illud vero **שֶׁר מִצְמָלֵת** sequitur alterum **לְמַעַן**; quod quidem videtur illud respicere, præsertim cum pro **תְּנִי לְמַעַן**, quod exstat i Reg. XI: 39, sæpius occurrat simplex **לְמַעַן**, significans *ideo*, ut Ps. XXX: 13. LI: 6. Hos. VIII: 4; unde nihil obstare videtur, quominus hæc ita jungantur: *Nam novi eum* (quod, emphaticè sumtum, etiam amorem involvit); *propterea quod* *præcipiet* cet. *ideo adducet Jehovah* cet. Neque alienus ab hac interpretatione sensus prodit, si sumitur **לְמַעַן אֲשֶׁר** non modo significare *ideo*, Levit. XVII: 5, atque *ut*, Jos. III: 4, sed etiam hoc loco simpliciter *quod*, ut inter alios ponunt Gesenius atque De Wette, adeo ut recte se habeat interpretatio vulgaris: *Novi enim, eum præcepturum esse* cet. Quamvis enim usus linguae requirere videatur, ut hoc sensu **וְרָקְבָּיו** jungeretur, cum verbis quæ sequuntur, per particulam **כִּי** *quod*, vid. i Sam. XIV: 3. Jer. X: 23. Ezech. XXXIII: 33; attamen cum hoc loco mox præcesserit particula **כִּי**, hanc ipsam ob caussam fortasse hic adhibita fuit alia dictio, quæ idem exprimeret. Quicquid est, justo longior videtur versio recentioris interpretis Svecani, atque simplicitatis expers, quâ se commendat interpretatio vetustioris, neque ullo modo eâdem verior aut præstantior, unde ab hac in tantum recedere non opus esse videtur. Putamus igitur, hunc versum ita fere reddendum esse: *Jag känner honom, att han skall bjuda sina barn och sina efterkommande hålla Jehovahs väg, så att de göra hvad godt och rått är, på det Jehovah må låta komma öfver Abraham hvad Han honom lofvat hafver.*

25. Secundum Lutherum, qui ita: das sey ferne von dir, der du aller Welt Richter bist; du wirst so nicht rich-ten, Vetus Nostras habet: bort det ifrå dig, som alla verl-denes domare åst; sådana straff låter du icke gå. Quæ qui-dem explicatio, si liceret eandem retinere, ita fortas-se esset in ipsus verbis mutanda: bort det ifrån dig, du hela verldens domare! Så dömr du icke. Cum saepius טַבְשׁ adhibeatur de judicio poenali, atque hic agatur de So-domâ delendâ, mirifice nobis quidem hæc interpreta-tio placet. Sed fortasse nihilominus potius hic ratio habenda est alterius ejusdem vocabuli significationis, quam pariter cum הַשָּׁעָן constructum habet superiori v. 19, rectum facere seu justum, ut Novus: Skulle hela jordens domare icke döma råttan dom? vel: icke göra det rått år?

XIX: 1. קָרְאָתָם לִיְקָם Vetus: stod han upp emot dem. Forte rectins: dem till mötes. Vix necessarium videtur cum Novo inserere vocabulum gick d. t. m,

2. Lutherus expressit per: Siehe, Herr, quem secutus est Vetus. Rectius De Wette, omissâ particulâ הַגָּה linguis hodiernis hoc loco minus aptâ: Meine Herren, o! kehret doch ein. Pariter Novus: stigen in, mine Herrar. Aptius forte: Kommer, mine Herrar, in uti eder ijenares hus, vel ut exprimatur vis particulæ no-bis repetitæ: O! mine Herrar, kommer dock in cet. Quam-vis enim סֹרֶר significat proprie recedere, discedere, tamen in significatione divertendi, quam in primis habet cum לְ constructum, ut hic, perit fere notio primaria, ne-

que certe 1 Sam. XXII: 14. alia quam *accessus* idea manet. Unde magis placet a Veteri interprete hic adhibitum vocabulum kommer, quam si diceretur: *Viker dock af till cet.*

3. Melius quam Veteris: då nødgade han dem fast, vel Novi: *Men Loth slæppte dem ikke først án de føljde med honom, videtur: då bad han dem ganska entråget, och de gingo in till honom.*

4. ad verbum reddidit Lutherus: *כל-העם מקצה* das ganze Volk aus allen Enden, quod adcuratius esset: *vom Ende an*, vel: *von den Enden*. Hoc vero idem omnino valet, ac quod reposuit De Wette: das ganze Volk zusammen. Conf. Jerem. LI: 31, ubi urbs dicitur capta *מקצה* ab extremitate, h. e. universa, tota quanta. Unde recte Vetus: *allt folket tillhöpa*. Novus: *alle till-sammans*.

8. recte vertitur: *ty derføre*. Cur vero J. D. Michaëlis hic adhibuerit *weil*, et Novus: *efter som*, non videmus. Certe huic interpretationi non faciet usus linguae. Constat quidem, *על-פָנָן* saepius adhiberi pro *על-פָנָן* propterea quod; sed numquam præcedente *כִּי*, quod potius tunc sequeretur, ut *שָׁנָן*. Respexisse vero videntur interpres isti versum 2, ubi dixerant angeli se sub dio morari velle, adeo ut eum in finem non potuerint intravissem domum Loti, ut ibi essent tutiores. Quod quidem verissimum; nihil tamen minus ita dicere potuit Lotus, cum ex ejus

mente ideo intraverint, utpote qui eam ipsam ob causam eis persuaserit, ut intrarent domum atque id ab iis precibus demum impetraverit.

9. **הַלְאָה-שָׁא** Accede ultra, i. e. longius hinc facesse a nobis. LXX. ἀπόστε ἐκεῖ. Hieronymus: recede illic. Jarchi Gallice ita exponit: tire toi de nous. Jubent enim Sodomitæ Lotum recedere ab ostio, ad quod haud dubie stabat, postquam illud occlusit. Quemadmodum supra v. 2. verbum שִׁיר cum לְנֵי constructum non recedendi, sed accedendi significatum obtinet, ita hic vicissim שְׁבֻעָה, quod proprie est accedere, flagitante sententiâ, recedere valet. Nam qui recedit ab uno loco, idem accedit ad alium. Non igitur significat, quod habent Vetus et Novus: kom hit! sed potius: vik bort! gack undan! Hoc non minus ex ipsâ serie patet, quam ex significatione vocis **הַלְאָה**, ubicumque occurrat. Nullibi enim valet proprius vel *huc*, sed ubique significat *ultra*, *ulterius*, indicans dissitum et remotum, quod longius abest. Ita e. c. 1 Sam. XX: 21. 22. Sibi invicem opponuntur dictiones מִפְּנָךְ וְהַלְאָה מִפְּנָךְ et מִפְּנָךְ וְהַלְאָה מִפְּנָךְ. — Quæ sequuntur ita reddit Vetus: År icke du allena en fråmling härinne, och vill nu regera? et Novus: skal en fråmling, som satt sig ned hos oss, tillvälta sig domsrättighet? Nobis vero magis placeret: Denne ene, som kom hit att bo såsom fråmling, vill vara domare!

12. **וְכֹל אֶשְׁר-לֹא בָּעֵיר** rectius reddit Vetus per: alla de som dig tillhör i stadenom, quam Novus: hvad du ejest eger här i staden. Nullas enim opes, suorum tan-

tummodo personas Lotus erat servaturus. Neque placent sequentia verba Veteris: *demi haf hår utu detta rummet*, neque Novi: *så skaffa allt bort hårifrån*; sed potius ita reddendum putamus: *alla dem, som dig tillhör i stan*, för ut från denna ort.

13. Pro förgöra Novus recte förstöra et pro rummet reposuit orten; sed in sequentibus, ubi Vetus habet: *derföre att deras rop är stort för Herranom*, vix melius Novus: *efter ropet öfver dem är gråseligt inför Herranom*, cum non præcesserit quicquam, ad quod referri possit vocabulum *deras*; quare potius dicendum videatur: *ropet öfver detta folk är stort*.

14. בְּנֵי קָחִי recte sine dubio vertitur a Veteri: *som skulle hafva hans döttrar*, qui in eo essent ut acciperent; nondum enim accepisse, inde liquet, quod hæ adhuc domi manserint apud patrem. Extrema verba Vetus reddit: *Men dem syntes det vara gabberi*, et Novus: *Men de ansågo det han sade såsom gäckeri*. Fortasse sensus idem prodiret, neque lectorem offenderet, si arctius premerentur verba hebræa, ponendo: *men han var i sina mägars ögon, såsom den der gäckades*.

16. בְּחִמְלַת יְהוָה עָלָיו Vetus: *efter Herren ville skona dem*, Novus: *frålsa honom*. Non videmus, cur non possint hæc redi secundum ipsa verba: *efter Jehovas mildhet mot honom*, förde de honom ut och lennade honom utanför staden,

16. **Vetus:** Och som de hade haft honom ut, sade de: Förrvara dina själ, och se icke tillbaka, och statt icke i allan denna ångd; men på bergen undsått dig, att du icke förgås. **Novus:** Sedan de voro utkomne, sade en af dem till honom: Fly nu undan, att du må rädda ditt lif; vånd icke om tillbaka; blif icke heller någorstådes qvarstående i hela denna engdeu. Fly undan till bergstrakten, att fördärftet icke åfven drabbar dig. נְאַלְמָנָה אַחֲרֵיכֶם Ne respice post te. Videatur vero respicere post se h. l. idem esse, ac morari in locis, quæ subvertenda erant, videndi caussâ quid sit futurum. Huic dictioni respondet βλέπειν εἰς τὰ ὄπιστα, Luc. IX: 62, ubi dicitur qui manu aratro admodum retrospicit, non esse idoneus ad regnum divinum. Vel ibi retrospicere moram involvit et aliarum rerum præviam curam, quamvis ipse scopus non ideo deseriptus putetur. Sed Luc. XVII: 31. 32. hujus historiæ Loti ratione habitâ dicitur, ὃ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὅμοιως μὴ ἐπιτρέψαται εἰς τὰ ὄπιστα, ne domum revertatur. Qui revertitur, necessario retrospicit, non vice versa. Fortius igitur dictum videtur, si antecedens ponitur pro consequente, ne retrospicias quidem, longe minus revertaris, modo quam citissime fugies, nulli rei nisi soli fugæ intentus. Quare hac fere ratione reddendum ducimus hunc versum: Och när de fört dem dit ut, sade [den ene Engelen]: Fräls ditt lif; se icke tillbaka, och städna icke i hela denna engden; fly undan till bergstrakten, att du icke må förgås.

19. **Vetus:** jag kan icke förrvara mig på bergen; mig mätte något ondt vederkomma, att jag blefve död. **Novus:**

Jag förmår icke fly undan till bergstrakten; torde hånda, att det onda förföljer mig, och jag omkommer. Montes erant Moabitici, ut postea dicti sunt, orientem versus siti, qui quidem longius a Sodomâ dissiti erant; igitur Lotus rogabat, ut sibi in locum propinquorem fugere liceret, et quidem in oppidum parvum, ubi pauci habitatores, quorum igitur malefacta pauca, adeo ut illæsa relinqu possit. Nos hæc ita fere reddenda censemus: Jag kan icke komma undan till bergstrakten. Måhända hinner mig förstörelsen, att jag omkommer.

20. וְהוּא מַצָּע et parvum est, scil. oppidum. Ita plerique interpretum, quod quoque nobis placet, conf. v. 22; nam ad nomen חַשִׁיר, generis feminini, referendum est femininum הַיָּה. Potest tamen הַיָּה genere neutro converti, ut sensus sit: atque hoc parum, scil. quod peto a te. Concede mihi exiguum hanc gratiam, ut in urbem illam vicinam, cui parcas precor, aufugere mihi liceat, ut saluti meæ consulatur. Ita De Wette: Siehe! hier ist eine Stadt, nahe genug um dahin zu fliehen, es ist ja wenig [was ich bitte], dahin will ich fliehen, es ist ja wenig? — dass meine Seele lebe. Differentia sane est inter נָסָס et טֶפְלָת, quorum hoc salutem involvit et in columitatem. Novus id reddit per fly, fly undan; sed Vetus hic habet: der vill jag förvara mig. Non semper idem valet fly undan ac undkomma, räddas, quæ propria significatio vocis est. Hic aptissimum videtur: må jag der vara räddad! quo exprimeretur supplicatio, ut sui caussâ parceretur oppido exiguo, quo posset salvus esse.

21. חִגָּה נְשָׁאָתִי פְּנֵיכָה יְסַמֵּךְ הַרְבֵּר הַזֶּה Ecce sustuli s. accepit faciem tuam etiam ad hanc rem, i. e. tui etiam hac in re rationem habebo; quibus indicat angelus, se potius Loti, quam Zoaritarum, qui Sodomitis forsan meliores non erant, rationem habere, itaque ejus caussâ urbi parcere velle. Vetus: Si i desso stycke hafver jag ock sedt till dig, Novus: Femvål härutinnan skall jag göra dig till viljes. Nos: Si jag vill ock i den delen hafva afseende på dig, så att jag icke förstör den staden, om hvilken du talat.

24. Quod Deus hic depluisse dicitur sulphur et ignem, non de propriâ bituminis ac sulphuris ardentes pluvia intelligendum esse, sed de fulmine, volunt Clericus et J. D. Michaëlis. Aliter Ödmann, Samlinger, Tredje Flocken pag. 103 sqq. Quod additur, מִתְחַדֵּה, יְהֹוָה, confirmare quidem videtur, de fulmine hic agi; nam fulmen vocatur ignis Dei 2 Reg. I: 12. Job I: 16. Esai. LXVI: 16, atque eodem modo per ignem et sulphur describitur Ps. XI: 6. Ezech. XXXVIII: 22. Cum vero quos recenset l. c. Ödmann, testes oculati viderint veram pluviam sulphuris igniti, nihil est quod obstet, quominus proprie quoque hic intelligatur ejusmodi pluvia. Sive hoc sive illud sumimus, sulphur et ignis dicitur, quasi sulphur ignitum, vel accensum, ut Genes. III: 16, dolor et conceptus, est dolor, qui conceptum sequitur. Non vero ideo necessarium ducimus, in ipsâ versione, pro svafvel och eld ponere brinnande svafvel.